

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Archeoskanzeny a jejich využití v cestovním ruchu

Archaeological Open Air Museums and their using in tourism

Student:
Vedoucí bakalářské práce:

Hana Kapustková
Ing. Stefanovová Zuzana, Ph.D

Zadání bakalářské práce

Student: **Hana Kapustková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6501R006 Ekonomika cestovního ruchu
Specializace: 02 Ekonomika cestovního ruchu
Téma: **Využití archeoskanzenů v cestovním ruchu**
Archaeological Open Air Museums and Their Using in Tourism

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretická východiska archeoskanzenů v cestovním ruchu
3. Praktická – aplikační východiska archeoskanzenů
4. Výsledky výzkumu, návrhy a doporučení
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratek

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

INDROVÁ, Jarmila et al. *Cestovní ruch (základy)*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-15-694.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3247-3.

KUNEŠOVÁ, Eva a Alena NEDVĚDOVÁ. *Technika cestovního ruchu*. Praha: Grada, 1992. ISBN 80-85623-32-3.

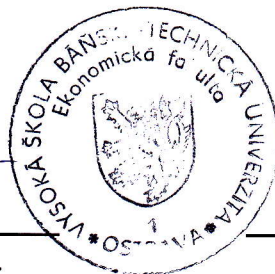
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Zuzana Stefanovová, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

Ing. Petra Horváthová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Využití archeoskanzenů v cestovním ruchu* vypracovala samostatně pod vedením Ing. Stefanovové Zuzany, Ph.D. a uvedla v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje.

V Uherském Hradišti dne 12.7.2012

.....
Hana Kapustková

OBSAH

1	ÚVOD	7
1.1	CÍL PRÁCE	7
1.2	METODIKA PRÁCE	7
2	TEORETICKÁ VÝCHODISKA ARCHEOSKANZENŮ V CESTOVNÍM RUCHU	9
2.1	CESTOVNÍ RUCH, HISTORIE A DEFINICE.....	9
2.1.1	Histories cestovního ruchu	9
2.1.2	Definice cestovního ruchu.....	10
2.2	HISTORIE VZNIKU SKANZENŮ A ARCHEOSKANZENŮ, VÝVOJ V ČR	10
2.2.1	Histories skanzenů	10
2.2.2	Vznik archeoskanzenů	11
2.2.3	Předpoklady pro vznik archeoskanzenů.....	12
3	PRAKTICKÁ – APLIKAČNÍ VÝCHODISKA ARCHEOSKANZENŮ	13
3.1	ARCHEOSKANZEN MODRÁ	13
3.2	ARCHEOPARK CHOTĚBUZ.....	15
3.3	CURIA VITKOV	16
3.4	ARCHEOLOGICKÝ PARK LIBOC	18
3.5	ARCHEOPARK NETOLICE	19
3.6	ARCHEOPARK PRÁŠILY	20
3.7	SKANZEN ALTAMIRA.....	21
3.8	ARCHEOLOGICKÝ SKANZEN BŘEZNO U LOUN	22
3.9	STŘEDOVĚKÝ SKANZEN ŘEPORA.....	24
3.10	CENTRUM EXPERIMENTÁLNÍ ARCHEOLOGIE VŠESTARY	25
3.11	VILLA NOVA UHŘÍNŮV	26
3.12	PRAVĚKÁ OSADA KŘIVOLÍK	27
3.13	ARCHEOSKANZEN POHANSKO	28
3.14	KELTSKÝ SKANZEN ISARNO	29
3.15	KELTSKÝ ARCHEOPARK NASAVRKY	29
3.16	HISTORICKÝ ZÁŽITKOVÝ PARK ZEMĚŘÁJ	30
3.17	ARCHEOPARK NA FARKÁCH	31
3.18	SLOVANSKÉ HRADIŠTĚ V MIKULČICÍCH	31
3.19	ROZMÍSTĚNÍ ARCHEOSKANZENŮ V RÁMCI ČR.....	33
4	VÝSLEDKY VÝZKUMU, NÁVRHY A DOPORUČENÍ.....	34
	PROPAGACE ARCHEOSKANZENŮ.....	34
4.1	DOSTUPNOST, ZÁZEMÍ A DOPLŇKOVÉ SLUŽBY.....	35
4.1.1	Archeopark Chotěbuz.....	35
4.1.2	Archeoskanzen Modrá	35
4.1.3	Curia Vitkov	35
4.2	STAVBY A JEJICH ZAŘÍZENÍ.....	36
4.2.1	Curia Vitkov	36
4.2.2	Archeoskanzen Modrá	37

4.2.3	Archeopark Chotěbuz.....	38
4.3	POŘÁDÁNÍ AKCÍ „OŽIVENÍ HRADIŠTĚ“	39
4.3.1	Curia Vitkov	39
4.3.2	Archeoskanzen Modrá	40
4.3.3	Archeopark Chotěbuz.....	40
4.4	PROGRAMY PRO DĚTI A SKUPINY, VÝUKA ŘEMESEL	41
4.4.1	Curia Vitkov	41
4.4.2	Archeoakanzen Modrá	41
4.4.3	Archeopark Chotěbuz.....	41
4.5	DALŠÍ ATRAKTIVITY V OKOLÍ.....	42
4.5.1	Archeopark Chotěbuz.....	42
4.5.2	Curia Vítkov	42
4.5.3	Archeoskanzen Modrá	43
4.6	SROVNÁNÍ WEBOVÝCH STRÁNEK.....	43
4.6.1	Archeopark Chotěbuz.....	43
4.6.2	Archeoskanzen Modrá	44
4.6.3	Curia Vitkov	44
4.7	NÁVRHY A DOPORUČENÍ	45
4.7.1	Archeopark Chotěbuz.....	45
4.7.2	Archeoskanzen Modrá	45
4.7.3	Curia Vitkov	45
4.7.4	Obecná doporučení.....	45
5	ZÁVĚR.....	46
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	48
	SEZNAM ZKRATEK	51
	SEZNAM OBRÁZKŮ	52
	SEZNAM TABULEK.....	53
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	54
	SEZNAM PŘÍLOH.....	55

1 ÚVOD

Cestovní ruch je nedílnou součástí ekonomiky téměř každé země. Některé země jsou na příjmech z cestovního ruchu zcela závislé, příjmy z něj tvoří značnou část hrubého domácího produktu. To, co může země turistům nabídnout, lze rozdělit do tří skupin. První skupinu tvoří přímořské státy s teplým podnebím, k jejichž plážím míří ročně milióny lidí. Do druhé skupiny můžeme zařadit země s přírodními krásami a horami, lákající turisty, kteří touží spíš po aktivním odpočinku. Třetí skupinou jsou země s bohatou historií a tudíž i množstvím historických památek.

Česká Republika je zemí bez moře i velehor, přesto ji ročně navštíví miliony lidí z celého světa. Jejím fenoménem jsou právě historické památky. První známé osídlení zde sahá hluboko do pravěku, až do doby lovců mamutů, tedy několik desítek tisíc let zpět. Od té doby byla naše země osídlena nepřetržitě. Tato období jsou dokumentována jak z archeologických nálezů, tak později i z písemných a jiných pramenů. Pozůstatky pravěkých a středověkých hradišť, hradů a později zámků zde najdeme téměř na každém kroku.

Co však zůstává našemu oku skryto, jsou s dřevěné stavby, pocházející především z doby starověku a středověku. Jejich základy, ležící pod nánosem hlíny, pro nás odkrývají archeologové. Jejich pečlivým výzkumem pak můžeme střípek po střípku rekonstruovat jednotlivé domy, řemeslnické dílny, paláce nobility, církevní stavby, způsoby opevnění hradišť a podobně. Z nálezů předmětů denní potřeby se pak můžeme pokusit rekonstruovat život našich předků stovky i tisíce let zpět. Takto vzniklé rekonstrukce vesnic, či knížecích dvorců, pak nazýváme archeoskanzeny. U nás se první archeoskanzeny začínají objevovat v osmdesátých letech dvacátého století a jejich obliba stále vzrůstá.

1.1 Cíl práce

Cílem práce je zmapování archeoskanzenů v České republice a využití nabídky jejich služeb k rozvoji cestovního ruchu v dané lokalitě. Závěrem se pak pokusím srovnat služby i možnosti některých archeoskanzenů, které jsem osobně navštívila.

1.2 Metodika práce

Teoretická část mé práce se skládá ze dvou částí. První se zabývá historií vzniku klasických skanzenů, tedy muzeí v přírodě. Zde čerpám informace z odborné literatury. V

další části se pak věnuji historii vzniku archeoskanzenů a archoparků a jejich odlišnostmi od klasických skanzenů. Protože k tomuto tématu zatím nebyla vydána žádná literatura, čerpám z webových stránek archeoskanzenů a organizací zabývajících se oživováním hradišť.

V praktické části se pak věnuji jednotlivým archeoskanzenům a archeparkům. Jejich polohou, dostupností, uvádím zde zřizovatele a historické období, kterým se daný archeoskanzen zabývá. Následuje popis lokace, otevírací doba a nabídka služeb. Zde vycházím z webových stránek daných subjektů, případně z osobního pohovoru se zřizovatelem.

Pro další část práce jsem si pak vybrala ke srovnání tři archeoskanzeny, které jsem osobně navštívila jako návštěvník i jako účastník oživení hradiště. Hodnotím zde jejich propagaci, dostupnost, zázemí, programovou nabídku, srovnávám kvalitu webových stránek a uvádím zde další atraktivitu v jejich okolí.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA ARCHEOSKANZENŮ V CESTOVNÍM RUCHU

2.1 Cestovní ruch, historie a definice

Cestovní ruch je součástí spotřeby a způsobu života obyvatel především ekonomicky vyspělých zemí. Spolu s obchodem s ropou a automobilovým průmyslem patří ke třem největším exportním odvětvím.

2.1.1 Historie cestovního ruchu

První písemné a stavební doklady o cestování za účelem zábavy a odpočinku můžeme nalézt již ve starověkém Řecku a Římě. Z této doby se nám dochovaly také první cestopisy od Herodota, Peutingerova mapa cest a první cestovní průvodci po řeckých pamětihodnostech od Pausánia. Nejčastějším důvodem pro podnikání cest v tomto období však byly obchod a politika.

Po staletí patřilo cestování především k životnímu stylu šlechty a později bohatých měšťanů a kupců. S rozvojem společnosti a potřeby cestování dochází také ke zkvalitňování map a vzniku cestopisů. Nejznámějším cestopisem je kniha Milion od benátského kupce Marca Pola.

Počátky rozvoje současného cestovního ruchu můžeme datovat do přelomu 19. a 20. století. Jeho prvopočátky však mnozí odborníci spojují s obdobím průmyslové revoluce, tedy období 18. až 19. století. Symbolem této doby je objev parního stroje. Objevují se první parní lokomotivy, parní lodě a také telegraf. Tento technologický rozvoj značnou měrou přispěl k rozvoji cestovního ruchu.

Cestovní ruch se v českých zemích vyvíjel až do roku 1948 relativně stejně jako v ostatních vyspělých zemích Evropy. Po komunistickém puči roku 1948 a nástupu totalitního režimu se hranice uzavírá a takzvaná železná opona znemožňuje cestování do většiny světa. Po pádu režimu v roce 1990 dochází k opětovnému otevření hranic a prudkému rozvoji cestovního ruchu. Po privatizaci se nabídka služeb v oblasti cestovního ruchu začala zlepšovat a postupně se dostala na úroveň západních zemí. V tomto období zde vznikají příznivé podmínky pro podnikání v cestovním ruchu, což má za následek i budování archeoskanzenů.

2.1.2 Definice cestovního ruchu

V průběhu 20 století se mnoho autorů pokoušelo definovat pojem cestovního ruchu. Dařilo se jim to s menšími či většími úspěchy. Za první oficiální definici můžeme považovat definici od švýcarského profesora C. Kaspara (1975) „*souhrn vztahů a jevů, které vyplývají z cestování a nebo pobytu osob, přičemž místo pobytu není hlavním ani trvalým místem bydlení nebo zaměstnání*“ (Hesková 2006, str. 10).

Definice cestovního ruchu podle Světové organizace cestovního ruchu (WTO) vznikla roku 1991 na mezinárodní konferenci v kanadské Ottawě:

„Cestovní ruch je činnost osoby, cestující ve volném čase na přechodnou dobu do místa mimo její trvalé bydliště, a to za jiným účelem, než je vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.“ (Drobná, 2004, str.12)

K definování pojmů cestování a cestovní ruch lze využít i definici uvedenou v České verzi evropské normy EN 13809:2003:

Činnost lidí, kteří cestují na místa mimo své běžné prostředí anebo zde pobývají za účelem zábavy, pracovní nebo z jiných důvodů. (Hesková, 2006, str.11)

2.2 Historie vzniku skanzenů a archeoskanzenů, vývoj v ČR

2.2.1 Historie skanzenů

Skanzen je netradiční muzejní expozicí, kterou tvoří seskupení lidových staveb a jiných předmětů, dokládajících způsob života lidu, snesených z vymezeného území na jedno místo, nejčastěji do volné přírody nebo parku, tedy do prostředí více nebo méně podobnému místu, odkud byla stavba převezena.

Pokud se chceme zabývat vznikem prvních skanzenů a především důvodem, proč vznikly, je nutné se vrátit více než dvě stě let do minulosti. Za vším stojí vznik nového oboru - etnografie. Ve starší literatuře jej najdeme většinou pod českým názvem - národopis. Počátky české etnografie jsou spjaty především s národním obrozením. Ve snaze prokázat vlastní národní kulturu se tak zaměřují především na sběr lidových písní, balad, přísloví, pohádek a pověstí. O materiální stránku se tento obor začíná zajímat až ve druhé polovině 18. století. V té době se začínají rychle rozrůstat etnografické sbírky v celé

Evropě, zájem se obrací i k lidovému stavitelství. Vznikají první etnografická muzea. Velmi významnou roli při vzniku skanzenů pak sehrává několik světových výstav.

Vše započalo na první světové výstavě v Londýně v roce 1851, kde byly vystaveny modely lidových staveb z různých částí světa. Následují další výstavy ve Vídni, v Paříži, v Amsterdamu, v Krakově, ve Lvově, v Praze a dalších městech. Modely staveb jsou zde nahrazovány skutečnými domy se skutečnými interiéry. Zájem, se kterým jsou tyto expozice přijímány, dává v roce 1891 ve Stockholmu vzniknout prvnímu muzeu v přírodě. Jeho zakladatelem je dr. Artur Hazelius, zakladatel prvního etnografického muzea a rovněž autor mnoha výstavních expozic. Muzeum bylo umístěno v královské oboře na návrší zvaném Skansen, což v překladu znamená "hradby". Odtud tedy název skanzen.

V zápětí se otevírá veřejnosti několik dalších skandinávských skanzenů. Fenomén muzeí pod širým nebem se šíří dále a počátkem dvacátého století vznikají skanzeny v dalších evropských zemích. V roce 1925 je v Rožnově pod Radhoštěm slavnostně otevřen náš první skanzen "Valašské muzeum v přírodě". K intenzivnímu zájmu o ochranu lidového stavitelství dochází padesátých letech dvacátého století. Je vyvolán rychlým zánikem těchto staveb.

„Na valném shromáždění Mezinárodní rady muzeí (ICOM) při UNESCO v Ženevě roku 1956 dochází k rozhodnutí o podpoře výstavby muzeí v přírodě. Na základě tohoto rozhodnutí vzniká v roce 1957 Deklarace o muzeích v přírodě, která dále usměrňuje tendence v této oblasti. Stanovuje co patří a nepatří do skanzenu, vyslovuje se k takzvanému ožívání muzea i k otázce kopií a rekonstrukcí, odsuzuje komerčnost a kýč. Velký ohlas Deklarace vyplynul z aktuálnosti tohoto tématu ve všech evropských zemích. Dochází k mohutné vlně zakládání muzeí v přírodě na celém světě.“ (Štika, 1989, str.12,13)

2.2.2 Vznik archeoskanzenů

Archeoskanzen a archeopark – je soubor budov a jejich zařízení, zbudovaných dle archeologických a historických pramenů, s cílem přiblížení tehdejšího života veřejnosti.

Nejde již tedy o původní stavby a jejich zařízení, jako je tomu u klasických skanzenů, ale o jakýsi pokus o jejich rekonstrukci. Z počátku šlo primárně o ověřování si v praxi poznatků získaných archeologickým výzkumem. Takováto činnost se nazývá "experimentální archeologie" a její počátky můžeme řadit již do šedesátých let dvacátého

století. Jedná se o rekonstrukci výrobních prací, technik, nástrojů a objektů a studium výsledků těchto pokusů. Počátky budování archeoskanzenů tedy nevycházejí z potřeby cestovního ruchu, ale mají ryze odborný charakter. Se zpřístupněním archeoskanzenů veřejnosti však centra experimentální archeologie nezanikají, naopak se jejich práce šíří dále do povědomí lidí. Tato odnož archeologie totiž v sobě zároveň skrývá velký potenciál vzdělávací a výchovný. Možnost poznání života našich předků, zapomenutých řemesel a obyčejů láká stále více lidí.

2.2.3 Předpoklady pro vznik archeoskanzenů.

Jak už bylo řečeno, první archeoskanzeny na našem území vznikly zpřístupněním pracovišť experimentální archeologie široké veřejnosti. Jedná se například o archeopark Liboc, nebo archeoskanzen Březno u Loun. Předpokladem pro jeho vznik je tedy možnost čerpání informací z archeologických pramenů, nebo přímo spolupráce s archeologickým ústavem, či katedrou archeologie při vysoké škole. Z tohoto důvodu vznikají archeoskanzeny často právě v místech archeologických vykopávek. Příkladem toho je archeopark Chotěbuz nebo archeoskanzen Modrá. Rekonstrukce objektů tak vzniká přímo v místě původního osídlení, existence archeologických nalezišť, případně jejich zpřístupnění, pak zvyšuje jeho atraktivitu. Stejně dobře však může vyrůst archeopark i mimo tato naleziště. V tomto případě je naopak výhodou možnost volby lokality s již vybudovanou infrastrukturou a dobrou dostupností. Jedná se například o velmožský dvorec Curia Vitkov nebo zážitkový park Zeměráj.

3 PRAKTICKÁ – APLIKAČNÍ VÝCHODISKA ARCHEOSKANZENŮ

V této části mé bakalářské práce bych se ráda zaměřila na popis vybraných archeoskanzenů, jejich vznik, lokaci, období kterými se zabývají a jejich nabídku pro návštěvníky.

3.1 Archeoskanzen Modrá

Poloha: 7km od Uherského Hradiště v obci Modrá v těsném sousedství Velehradu, obec spadá do mikroregionu Buchlov.

Archeoskanzen Modrá se nachází v obci Modrá u Uherského Hradiště, jeden kilometr od poutního místa Velehrad. Byl postaven v roce 2004 na místě původního slovanského osídlení. Jedná se o rekonstrukci slovanského opevněného sídliště z doby Velké Moravy (9. století). Patří bezesporu k turisticky nejlákavějším skanzenům v České republice. Přispívá k tomu nejen jeho poloha, ale především velmi atraktivně zpracované přiblížení života našich předků.

Zřizovatel: obec Modrá,

Vznik: v letech 2003, 2004 a 2005 ze zdrojů EU a MMR ČR - Sapard, ze zdrojů ČR - Leader MMR, Leader MZe, Obce Modrá

Období: Velká Morava, 9. století

Popis: opevněné slovanské hradiště

Skanzen je dobře přístupný autem i autobusem. Nachází se u hlavní cesty mezi Starým Městem a Velehradem. Parkovat je možné přímo před vchodem do skanzenu.

Skanzen je členěn na několik funkčních celků. První představuje opevnění se vstupní branou a strážními věžemi. Na něj navazuje areál hospodářský, který plynule přechází v areál mocenský. Poněkud osamoceně stojí areál církevní. Okruh skanzenem uzavírá řemeslnický areál a informační centrum se zázemím.

Hradiště je poměrně velké rozlohou i počtem staveb. Jsou zde k vidění domky obyčejných lidí, zemědělců i řemeslníků, palác nobility nebo kamenný kostelík. Všechny

budovy jsou vybaveny funkčními předměty denní potřeby, po skanzenu se volně pohybují domácí zvířata. To vše vytváří atmosféru skutečného středověku.

Otevírací doba:

Od 1. dubna do 30. dubna: út - ne 9.00 - 16.00 hod.

Od 1. května do 31. října: po - ne 9.00 - 17.00 hod.

Od 1. listopadu do 31. března: dle počasí pro skupiny na objednávku

Nabídka:

Po hradišti se může návštěvník pohybovat buď samostatně, nebo s průvodcem. Po domluvě je možný i odborný výklad v cizím jazyce. Skanzen prezentuje velmi přehledně a s dostatečným předstihem plán akcí. Podle něj je možné naplánovat návštěvu skanzenu v době "oživení hradiště".

Největší takovou akcí je "Veligrad". jedná se o akci trvající celý víkend. Hradiště je v tuto dobu oživeno lidmi, jimž se rekonstrukce života ve středověku stala koníčkem. Domky jsou v tuto dobu skutečně obydleny. Ženy můžeme vidět při přípravě různých dobových pokrmů, šití, předení nebo tkaní, muži se věnují svým řemeslům nebo obchodu. Můžeme vidět souboje bojovníků, prohlédnout si zbraně a zbroje. Součástí akce je rovněž bitva - rekonstrukce napadení hradiště. Mnoho aktivit je možné si i vyzkoušet.

Pro školy je pravidelně připravován program s odborným výkladem, krátkým bojovým vystoupením. Děti si mají zastřílet z luku, praku a fustibalu, nebo otestovat ovládání zbraně na tréninkovém panáku. Mohou se v praxi seznámit s řemesly, jako jsou síťování, zhotovování tkanic, karetkových pásů, výroba předmětů z kosti a parohu, hrnčířství, řezbářství, krosienkování, kovářství. Některá řemesla je možné si vyzkoušet.

Další zajímavé akce, které archeoskanzen nabízí jsou například seminář řemesel, Den medu a medoviny, pálení čarodějnic, vítání jara a další.

O oživování hradiště se stará občanské sdružení Velkomoravané.

3.2 Archeopark Chotěbuz

Poloha: v obci Chotěbuz – Podobora asi 5km od Českého Těšína.

Archeopark se nachází na vyvýšeném místě v obci Chotěbuz-Podobora, na místě původního slovanského hradiště. Byl postaven v roce 2005 a v současné době je stále ve výstavbě. Rekonstruuje období osmého až jedenáctého století, tedy počátky christianizace.

Zřizovatel: Muzeum Těšínska

Vznik: 2005

Období: polovina 8. až 11. století

Popis: opevněné slovanské hradiště

Skanzen je dobře přístupný vlakem i autem, parkování je možné přímo u vstupu do hradiště. Jak již bylo zmíněno, hradiště se nachází na kopci, návštěvník zde musí překonat poměrně velké množství schodů. Je tedy nutné s tím počítat. Ke vstupu do akropole slouží dřevěný most, přehrazující příkop. Uvnitř najdeme několik rekonstrukcí raně středověkých obydlí.

Otevírací doba:

Květen, červen, září, říjen - Út–pá na objednávku, So–ne 9–17 h

Červenec, srpen Út–ne 9–17 h

Nabídka:

Prohlídka Archeoparku je možná pouze s průvodcem. Průvodce poskytuje odborný výklad v češtině, po předchozí domluvě i v polštině. Výklad v jiných jazycích není zatím z technických důvodů možný.

Oživení hradiště:

Několikrát do roka probíhá akce "Oživení hradiště". Prohlídka je zde doplněna doprovodným programem skupiny historického šermu Tizon. Jsou zde předváděna řemesla, doprovázena výkladem a názornými ukázkami dobového života, barvířská dílna, povídání o slovanských bozích, zbraních, ukázky soubojů. Výklad je možný i v anglickém a francouzském jazyce. Velké oblibě se těší rovněž scénky na motivy slovanských legend.

Program:

Přestože má Archeopark své vlastní internetové stránky a zároveň je prezentován na webu Těšínského muzea, pořádané akce jsou předem velmi těžko dohledatelné. Některé není možné dohledat vůbec, nebo se objevují na webu na poslední chvíli..

Sezona je každoročně zahajována na přelomu dubna a května doprovodným programem skupiny Tizon.

Již druhým rokem se zde koná akce „Na jantarové stezce“. Jedná se o největší akci, pořádanou na hradišti. Program je zajištěn skupinou historického šermu Tizon a dalšími pozvanými skupinami. Je doplněn ukázkami dalších řemesel, soubojů i ochutnávkou dobových pokrmů.

Další zajímavé akce, které Archeopark nabízí jsou například Polní mše ke cti svatého Václava, noční prohlídky hradiště, povídání o příchodu Cyrila a Metoděje a další.

Školám nabízí Archeopark tři verze prohlídek. Jedná se buď o prohlídku Archeoparku s výkladem, nebo o stejnou prohlídku doplněnou o další aktivity. Těmi jsou například mletí obilí, střelba z luku, práce s hlaholicí, vědomostní test a další. Největšímu zájmu se těší prohlídka doplněná doprovodným programem skupiny Tizon.

3.3 Curia Vítkov

Poloha: Horní Vítkov u Chrastavy, severně od Liberce

Zřizovatel: občanské sdružení Curia Vítkov (dříve Wothanburg)

Vznik: 1999

Období: skanzen je budován jako velmožské sídlo druhé poloviny 12. až počátku 13. století, sdružení se pak zabývá širším obdobím - 10. až počátku 13. století

Popis: volná replika velmožského sídla – kurie

Skanzen se nachází na kopci, v nezastavěné části obce. Je dostupný autem nebo autobusem. Parkování je možné na louce, přímo u skanzenu. Odtud již zbývá jen několik kroků ke dřevěnému mostu, přemostujícímu příkop. Za ním se nachází do valu proražená brána, chráněná patrovou věží. Mimo valu je hradiště chráněno polským plotem, případně šikmou řadou ven trčících kůlů, takzvaným ježkem. Uvnitř akropole se nachází několik roubených budov včetně paláce, připravuje se i stavba kamenného kostela. Na protilehlé

straně akropole pak najdeme opět branku krytou nízkou věží, jíž se dostaneme do osady řemeslníků. Zde najdeme jak obytné domy řemeslníků, tak i jejich dílny. Je zde například kovárna, hrnčířská dílna s pecí, chlebová pec, oboroh a obilnice, ale také parní lázeň. Celá osada je chráněna plotem.

Otevírací doba:

Hradiště je zatím stále ve výstavbě, je proto přístupné pouze v době konání akcí pro veřejnost, nebo v případě větší skupiny po předchozí domluvě. Hradiště není oploceno a je možné si jej mimo interiérů prohlédnout i bez průvodce. Se zpřístupněním hradiště veřejnosti v pravidelnou otevírací dobou se počítá po dostavbě.

Nabídka:

Přestože zatím není areál pravidelně otevřen, nabídka jeho využití je velmi pestrá. Konají se zde již po řadu let akce spojené s oživením hradiště.

Nejznámější takovouto akcí je „Dobývání“. Hradiště je v tomto čase plné řemeslníků, obchodníků, k vidění je i vojenské ležení. Vyvrcholením akce je pak bitva, spojená s dobýváním hradeb.

Další pravidelnou a neméně oblíbenou akcí je festival antického válečnictví a řemesel „Gladius“, který pořádá sdružení Curia Vitkov společně s Legio X. GPF.

Nejmladší akcí pořádanou na curii je „Turnaj“ zasazený do období 13. století. V nesevcvičených soubojích zde můžete vidět pěší klání urozených rytířů, zápolení panošů z jejich družin, či žertovné utkání dam.

I mimo tyto pravidelné akce je možné hradiště kdykoliv navštívit. V případě, že zde zastihnete někoho ze sdružení, ochotně vám poskytne odborný výklad.

Přestože není areál dosud dostavěn, je pro svou věrohodnost a preciznost často vyhledáván filmovými tvůrci. Vybrala si jej americká produkce při natáčení The pagan Queen, točily se zde hrané dokumenty Smrt svatého Václava nebo Zaniklé adresy - Žák.

Areál dvorce nabízí také možnost realizace různých firemních akcí typu teambuilding, firemní oslavy a podobně. Je možné si pronajmout buď pouze dvorec, nebo si také nechat připravit kompletní program.

Každoročně se na Curii pořádá tábor s workshopy. Tato akce je pořádaná na podporu projektu Curia Vitkov a je určená zájemcům o oživlou historii, se zaměřením na

raný středověk. Na workshopech (česky dílnách) jsou účastníkům předvedena jednotlivá řemesla, kterými se sdružení zabývá. Je možno se takto naučit brnění, kovářinu, vyzkoušet si práci s kůží, ušít si kostým, naučit se tkaní, plstění, nebo barvení látek přírodními materiály. Podpora projektu se v rámci workshopů sestává z práce na výstavbě či údržbě hradiště, není se však potřeba obávat ubíjející dřiny, práce je každému přizpůsobena podle jeho možností a schopností.

3.4 Archeologický park Liboc

Poloha: Praha 6 – Liboc (severozápad)

Zřizovatel: občanské sdružení Archaia - společnost pro ochranu historického dědictví

Vznik: 1995/1996

Období: pozdní středověk

Popis:

Činnost parku je zaměřena na praktické ověření středověkých pracovních postupů a technologií pomocí vědeckého experimentu. Zajímavým a přitažlivým způsobem zpřístupňuje výsledky vědeckovýzkumné práce archeologů široké veřejnosti.

Park se neustále rozrůstá. Na jeho ploše se nachází soubor rekonstrukcí obytných a hospodářských staveb, postavených dle výsledků archeologického výzkumu v areálu kostela sv. Petra na Poříčí. Zde patří dvouprostorový obytný dům obdélníkového půdorysu s hloubeným sklepem, hloubená a nadzemní stavba sloupové konstrukce se stěnami a štíty vyplatenými proutím a omazanými mazanicí.

V druhé části parku můžeme spatřit ideální rekonstrukci pozdně středověké zemědělské usedlosti. Jedná se o trojprostorový obytný dům, roubenou stavbu s hliněnou omazávkou a doškovou střechou. V areálu se dále nachází studna s roubenou konstrukcí, roubený špýchar s doškovou střechou, oboroh (přístřešek k uskladnění sena), chlebová pec a hnojiště. Celá usedlost je obehnaná polským plotem, jedná se o do země zatlučené kůly, které jsou vyplateny proutím.

Otevírací doba: není uvedena

Nabídka:

Archeopark organizuje vzdělávací programy pro základní a střední, případně i mateřské školy. Programy jsou zajímavým doplněním výuky vlastivědy, dějepisu, výtvarné výchovy, jsou přizpůsobeny věku a schopnostem účastníků.

Pravidelně jsou zde organizovány prázdninové dny experimentální archeologie pro děti a řada dalších příležitostných akcí pro nejširší veřejnost. Součástí vzdělávacích programů jsou také odborné přednášky, praktické činnosti v oblasti experimentální archeologie, návštěvy archeologických výzkumů a exkurze po archeologických lokalitách doma i v zahraničí.

Působí zde rovněž klub mladých archeologů, zabývající se především experimentální archeologií.

3.5 Archeopark Netolice

Poloha: Netolice, okres Prachatic, asi 20km severovýchodně od Prachatic

Zřizovatel: výstavbu Archeoparku provádí na obecním pozemku sdružení Archeos

Vznik: ve výstavbě

Období: vznik českého státu, ranný středověk 10. – 13. století

Popis:

Areál se nachází poblíž historického centra Netolic, na místě zaniklého ranně středověkého hradiště. Zdejší hradiště bylo založeno v 10. století a jako správní a vojenské centrum sloužilo do konce 50. let 13. století, kdy se Netolice dostaly do vlastnictví kláštera Zlatá koruna. Hradiště se nadále používalo jako farní pohřebiště s kostelem sv. Jana, ten zanikl v období Josefínských reforem roku 1788. Hradiště sloužilo i jako výletní místo. Od druhé poloviny 90. let zde dochází k archeologickým výzkumům.

Otevírací doba: Archeopark není zatím otevřen pro veřejnost, můžete si však prohlédnout bránu s částí opevnění, nebo se projít po naučné stezce.

Nabídka:

Cílem projektu je vybudování atraktivního památkového areálu, doprovázeného všestrannou informační podporou (rekonstrukce objektů, vícejazyčné panely, modely,

expoziční materiály) po vzoru západoevropských „open-air museum“. Zatím jsou zde vybudovány dvě naučné historicko-archeologické trasy s trojjazyčnými panely v terénu. Postavena palisáda a vyhlídková věž. Chystá se výstavba rekonstrukce paláce z Levého Hradce a raně středověkých zemnic z Pražského hradu.

3.6 Archeopark Prášíly

Poloha: obec Prášíly, okres Klatovy, kraj Plzeňský, leží 9 kilometrů jižně od Hartmanic a 11 kilometrů jihovýchodně od Železné Rudy, v malebném pohorí Šumava.

Vznik: 2005

Zřizovatel: občanské sdružení Keltoi

Období: 6. – 1. st.př.n.l., Keltové, doba Laténská

Popis:

Archeopark Prášíly nás přivítá největší rekonstrukcí keltské vstupní brány v Evropě. Brána je postavena dle nálezu z oppida Nevězice a její půdorys je 5x5 metrů. Opevnění je tvořeno 3 metry vysokým hliněným valem a na sucho lícovanou kamennou zdí širokou 70 až 100 centimetrů, vyztuženou tesanými trámy, o celkové délce 60 metrů. Další částí opevnění je 2,5 metru vysoký a 3 metry široký hliněný val na němž je postavena 3 metrová palisáda.

Prvním objektem který zde byl postaven je obytný, plně funkční roubený srub s rákosovou střechou, ohništěm, pecí a dalším potřebným vybavením včetně keramiky. Druhým objektem je přístřešek s expozicí výroby mincí a tkalcovství. Jeho velikost je 2x4 metry, má rákosovou střechu a zadní stěna je tvořena výpletem z proutí. Pro expozice věnující se výrobě keramiky zde vznikl přístřešek o velikosti 3x3 metry, se sedlovou rákosovou střechou a zadní stěnou opět z výpletu z proutí. Najdeme zde i dřevník. Jedná se o lehkou stavbu o velikosti 6x3 metry s šikmou střechou se třemi zdmi tvořenými výpletem z proutí, s expozicí věnující se vybavení na zpracování dřeva.

Zatím u nás ojedinělou rekonstrukcí je panský dům, vytvořen dle nálezu v Mšeckých Žehrovicích. Dům je postaven z tesaných kůlů a rákosové valbové střechy, jeho rozměry jsou 10,5x9,9x13,5x13,5 metrů.

Na okraji Archeoparku si můžeme prohlédnout jednoduchou pohanskou svatyni zasvěcenou vlčímu kultu.

V Archeoparku také proběhlo několik experimentů v tavbě železa, hutnění železa a výrobě dřevěného uhlí.

Otevírací doba:

Roku 2011 byla otevírací doba od května do října denně od 9 do 18 hodin. Otevírací doba pro letošní rok se na www stránkách zatím nenachází.

Nabídka:

Program pro rok 2012 se připravuje. V minulém roce se zde pořádaly například víkendy keltských řemesel s ukázkami ražby mincí, kovářství, tesařství či zpracování bronzů.

V měsících květen, červen a září je zde možnost uspořádání výukových programů pro školy. Děti zde mohou shlédnout výrobu mouky či ražbu mincí.

3.7 Skanzen Altamira

Poloha: obec Kosmonosy u Mladé Boleslavi, středočeský kraj, Zřizovatel, vznik

Období: pravěk

Vznik: není uveden

Popis: Jedná se o skanzen zaměřený především na výchovu dětí. Nachází se zde i věrná kopie jeskyně Altamira, keltská polozemnice, pec na chleba, pec na výrobu bronzů a dřevěné Stonehenge. Působí zde dětské zájmové sdružení experimentální archeologie.

Otevírací doba: pouze po předchozí domluvě

Nabídka: Po předchozí domluvě je možná exkurze s odborným výkladem.

3.8 Archeologický skanzen Březno u Loun

Poloha: Březno 5 km západně od Loun,

Zřizovatel: Oblastní muzeum v Lounech, příspěvková organizace

Vznik: 1981 (jako experimentální pracoviště)

Období: pravěk a ranný středověk

Popis:

Jedná se o rekonstrukci pravěkých a ranně středověkých obydlí a technologických zařízení dle archeologických výzkumů konaných zde v 50. letech. Autorka výzkumu PhDr. Ivana Pleinerová, CSc. z Archeologického ústavu akademie věd v Praze se rozhodla ověřit vědeckým experimentem technologické postupy a dovednosti potřebné k vybudování různých typů objektů a vyzkoušet jejich funkční vlastnosti. K těmto experimentálním pracem docházelo v Březně v osmdesátých a na počátku devadesátých let. Výsledkem je současná podoba skanzenu.

Ve zdejší expozici můžeme spatřit tzv. Dlouhý dům z mladší doby kamenné, cca 4000 př.n.l. Jedná se o dům lichoběžníkového půdorysu s užší částí orientovanou k severu. Boční stěny jsou z otesaných fošen, čelní stěna se vstupem je tvořena výpletem silných prutů mezi nosnými kůly pokryté mazanicí. Sedlová střecha je kryta rákosovými došky, jež jsou připevněny ke krovu řemínky ze syrové hovězí kůže. Uvnitř najdeme otevřené ohniště a v jihovýchodní části domu vestavěné odkládací patro. Tento dům byl využíván k experimentálnímu obývání pro ověření tepelných poměrů v takto rozlehlém objektu v zimním období.

Dále je zde polozemnice ze 6. st.n.l. Jedná se o částečně zahloubený dům obdélníkového půdorysu, se zahloubenými rohy. Stěny jsou z vnitřní strany zpevněny pruty a tenkými větvemi, střecha je kryta rákosou, stěny a částečně i střecha jsou omítnuty mazanicí a celý dům obklopuje plot z tenčích prutů. Vnitřek domu tvoří ohniště a prosté lože. Tento dům také sloužil k experimentálnímu bydlení a je první ze zbudovaných domů.

Dalším objektem je zásobní obilní jáma z časného slovanského období. Má válcovitý tvar a je chráněna sedlovým přístřeškem. Tyto jámy sloužily k dlouhodobému ukládání obilí. Po vypálení se vnitřek jámy vystlal slámou. Po vložení obilí se jáma uzavřela víkem ze dřeva, slámy, hlíny a drnů. Díky neprodyšnému uzavření obilnice

vzniklo mikroklima vhodné k dlouhodobému uskladnění. V této obilnici bylo po dobu asi 3 let experimentálně uloženo obilí, zkoumala se teplota, vlhkost a klíčivost.

Neméně zajímavým objektem je germánská chata z 6. st.n.l., období stěhování národů. Jedná se o obdélníkovou stavbu s kůlovou konstrukcí, stěny jsou z tesaných fošen pokrytých mazanicí a střecha je sedlová, kryta rákosovými došky. Dveře jsou uzamykatelné na závoru, odemykatelné zvenčí jednoduchým klíčem. Při archeologickém výzkumu předlohy tohoto domu nebylo nalezeno ohniště, byly však objeveny tkalcovské závaží svědčící o výrobním charakteru budovy.

Roubená slovanská chata z 9. st.n.l.. Budova je mírně zahlobena do terénu, stěny jsou z dřevěných fošen, spojenými rybinovitými zářezy a spáry utěsněny mazanicí. Střecha je ze slaměných došek s otvory pro odvádění kouře. Dům je uzamykatelný a je plně vybaven, včetně keramiky, náradí a rotačního mlýnku na obilí. Tato chata sloužila v letním období k experimentálnímu bydlení rodiny s malými dětmi.

Slovanská hrnčířská pec z 9. st.n.l. je vestavěna do svahu, chráněna přístřeškem a zdí z tesaných fošen. Tato pec jako jediný z objektů nebyla nalezena na březenském nalezišti. Zde vypálená keramika slouží jako vybavení zdejších chat. Pec je postavena na základě nálezu v Nitře-Lupce na Slovensku.

Otevírací doba:

květen - září: denně kromě pondělí 9:00 – 17:00

Po předchozí dohodě i jiný termín

Nabídka:

V Archeologickém skanzenu se lze s výsledky těchto experimentů seznámit a nahlédnout tak do způsobu života našich dávných předků.

Společně se skupinou Haljaruna zde skanzen pořádá zajímavé akce, jakými jsou Jaro ve skanzenu, Letní setkání se starými řemesly, Na začátku prázdnin, Loučení s prázdninami nebo Blíží se podzim.

3.9 Středověký skanzen Řepora

Poloha: Praha 5, mezi Stodůlkami a Řeporyjemi

Zřizovatel: Řepora a.s.

Období: 14. století

Vznik: 2002

Popis:

Jedná se o repliku středověké osady ze 14. století. Skanzen je otevřený od roku 2002 a nachází se mezi pražskými částmi Řeporyje a Stodůlky. Celkově se v osadě nachází 18 objektů. Jsou zde tři vstupní brány, jižní, východní a západní. Největším domem celého městečka je usedlost rychtáře nebo-li krčma. Jedná se o trojdílný špýcharový dům, naproti s patrovou roubenou sýpkou s pavlačí, v zadní části dvora je v plánu polygonální stodola s chlebovou pecí.

Z dalších staveb můžeme jmenovat usedlost špýcharového domu, usedlost rolníka, hrnčíře, trojdílný roubený dům s hrnčířskou pecí nacházející se ve dvoře, usedlost kováře, nebo dvouprostorový dům s kovářskou dílnou a stodolou. Nejchudším obydlím celého městečka je usedlost domkáře.

Součástí městečka je samozřejmě i roubený kostelík se hřbitovem, pranýř, tržnice a studna s roubením a dřevěným vahadlem. Za hradbami městečka se nachází šibeniční vršek.

Zatím nedokončenou stavbou je tvrz.

Otevírací doba:

Po - zavřeno

Út – Pá 14.00 – 18.00

So – Ne a ve svátky 10.00 – 18.00

V případě nepříznivého počasí je provoz skanzenu omezen, v případě dlouhodobě nepříznivého počasí je skanzen z bezpečnostních důvodů uzavřen.

Nabídka:

Mimo klasické prohlídky je možné si objednat pro skupiny také akce s dobovým programem, jako například dobové grilování, narozeninové párty (dohoda s rychtářem), láskyplný piknik nebo svatební obřad s hostinou.

3.10 Centrum experimentální archeologie Všestary

Poloha: Všestary 6km od Hradce Králové

Zřizovatel: Královehradecká univerzita - obor archeologie

Vznik: od roku 1997 ve výstavbě

Období: pravěk

Popis:

Jedná se o rekonstrukci pravěkého osídlení s obytnými budovami, výrobním zařízením, kultovním areálem a pohřebištěm. Můžeme zde najít keramické pece všech základních typů - vertikální, horizontální a jáma. Můžeme se seznámit s výrobou bronzů, nebo si prohlédnout stavební a těžební jámy. Momentálně probíhá stavba krytého muzea, po jejímž dokončení bude areál plně přístupný veřejnosti.

Otevírací doba:

Z důvodu stavby muzea pravěku zatím není stanovena otevírací doba.

Nabídka:

Areál prozatím slouží především ke školním exkurzím, víkendovým a prázdninovým návštěvám veřejnosti, výuce studentů archeologie i k rekonstrukcím archeologických experimentů. Po dostavbě bude otevřen veřejnosti.

3.11 Villa Nova Uhřínov

Poloha: Uhřínov pod Deštnou v Orlických horách

Zřizovatel: sdružení Villa Nova

Vznik: založeno roku 1992, 1994 vzniklo občanské sdružení Villa Nova

Období: 13.-14. století

Popis:

Tato středověká kolonizační vesnice s jejímž budováním se začalo již roku 1992 se nachází poblíž Uhřínova v Orlických horách a byla budována dle zásad experimentální archeologie replikami dobových nástrojů.

Roubená polozemnice představuje vesnické obydlí střední a nižší třídy v období 12. a 13. století. Jádrem stavby je ze smrkových klád na nichž je posazena jasanová konstrukce střechy, krytá rákosovým doškem. Jedna ze zdí je vyskládaná z kamenů pro lepší akumulaci tepla z otevřeného ohniště.

Je zde chlebová akumulární pec, ze které se po rozehrátí oheň vymete ven. Dá se zde péct chleba nebo vařit v keramických nádobách.

Můžeme zde najít chlév, jaký se u nás objevuje od 12. století. Stodolu s hambálkovou konstrukcí, jež se do našich zemí dostala až ve 14. století. Sušičku na ovoce, kde se suší a konzervuje ovoce pomocí kouře. Dvouprostorový dům postavený dle nálezů z Bystřice, nebo oboroh.

Železářská pec, tzv. dýmačka, je hliněná pec z 12. století. Topí se v ní dřevěným uhlím, které je spolu s rudou střídavě přisypáváno do pece. Železo se postupně propadávalo dolů. Při experimentech prováděných v Uhřínově se s touto pecí při dvanáctihodinové tavbě podařilo vyrobit pouze velmi nekvalitní železo.

Kovárna je postavena s využitím ikonografie. Bylo použito vyobrazení sv. Václava jako kováře ve Velislavově bibli. Při kovářských pracích se však pracuje s moderní železnou výhní poháněnou šlapacím kolem z 19. století. Taktéž kovadlina je novodobá.

Hrnčířská pec je rekonstrukcí nálezů ze Starého města. Do zadní části se vkládá vysušená keramika, v přední části se topí po dobu 6 až 10 hodin. Teplota v peci musí dosáhnout alespoň 900°C. Poté se pec zazdí a nechá vychladnout. V peci se dá provádět jak redukční tak oxidační výpal keramiky. Při redukčním výpalu dochází k nedostatku

vzduchu k nedokonalému spalování. Takto vypálené nádoby mají černou barvu a vyznačují se na rozdíl od oxidačně vypálené keramiky nízkou nasákavostí vody.

Stranou areálu se nachází Reduta, jde o rekonstrukci opevnění z Třicetileté války.

Otevírací doba:

Bez průvodce je skanzen volně přístupný po celý rok.

S průvodcem v květnu, červnu, září a říjnu jen o víkendech. V červenci a srpnu každý den.

Nabídka:

Mimo klasické prohlídky je zde pro návštěvníky připraveno množství dalších programů, jako jsou semináře, vlastivědné přednášky či vlastivědná putování.

3.12 Pravěká osada Křivolík

Poloha: Kozlov, u České Třebové

Zřizovatel: občanské sdružení Bacrie

Vznik: 2007, projekt je stále ve výstavbě

Období: pravěk, 36000 př.n.l. – 900n.l.

Popis:

Jedná se o pravěkou experimentální osadu. Zatím je stále ve výstavbě, po dokončení osady se zde budou nacházet například chýše lovců mamutů, přístřešek kameníka, neolitické pole, vápenné pece, zemědělské pole, pec na keramiku, ovčín, kovolitecké dílny, kovárna, mlýn na výrobu dřevěného uhlí a kuchyně. Některé z těchto objektů se zde nacházejí již nyní.

Otevírací doba:

Osada je přístupná návštěvníkům celoročně.

Nabídka:

I přes to, že osada je stále ve výstavbě, můžeme zde navštívit hned několik akcí. Každoročně se osada otevírá veřejnosti akcí Vítání jara. Můžeme zde vidět ukázky řemesel a života našich předků. Letos byla akce zaměřena na jarní práce. Konaly se zde ukázky například polních prací, stříhání a zpracovávání vlny, využívání dřeva a proutí.

Pravidelně se zde pořádá akce Týden v pravěku pro školy. V rámci prohlídky zde mohou děti vidět areál a řemeslné dílny. Při návštěvě řemeslných dílen si mohou děti vše samy vyzkoušet a co si vyrobí i odnést domů.

V létě se zde konají dva tábory. Budování pravěké vesnice je tábor zaměřený na rozšiřování osady o další stavby. V Letní škole archeologie se letos bude stavět dům hrnčíře.

Sezóna je tradičně zakončována Festivalem Živého Pravěku.

3.13 Archeoskanzen Pohansko

Poloha: zámek Pohansko, 3 km od Břeclavi

Zřizovatel: Městské muzeum a galerie Břeclav

Vznik: 2010

Období: 9. století, raný středověk

Popis:

Území Pohanska bylo osídleno již v 9. století, rozkládalo se zde nejrozsáhlejší raně středověké opevnění v Česku. Na počátku 19. století zde byl postaven rodem Lichtenštejnů empírový zámek Pohansko. Návrh pochází od Josefa Hardmutha, vynálezce tužky. Od roku 1958 se zde provádějí archeologické výzkumy. Nyní prochází kolem zámku naučná stezka. Zdejší nálezy jsou buď vystaveny v zámku v expozici Slovanský památník nebo zrekonstruovány na místě jako staroslověnská svatyně a velkomoravská polozemnice. Na dohled od zámku se také nachází Muzeum československého opevnění, v jednom z mnoha zdejších „řopíků“, předválečného lehkého opevnění vzor 37.

Otevírací doba:

Duben – říjen, út – ne, 10:00-18:00

3.14 Keltský skanzen Isarno

Poloha: Letovice, okres Blansko, Jihomoravský kraj

Provozovatel: Aleš Olesov

Vznik: není uveden

Období: Keltové

Popis:

Keltský skanzen Isarno se nachází v bývalém lomu u obce Letovice, poblíž přehradní nádrže Křetinka. Parkování je možné přímo u skanzenu. Název Isarno pochází z keltského názvu pro železo. Osada je zbudována dle dochovaných materiálů. Areál ožívají domácí zvířata ovce, kozy a prasata. V areálu se nachází i hospoda s možností občerstvení.

Skanzen nabízí jak shlédnutí historických vystoupení, tak například jízdy na koni či uspořádání soukromých akcí. Samozřejmostí je možnost uspořádání celodenního programu pro větší skupiny.

Otevírací doba:

Skanzen je momentálně z technických a provozních důvodů uzavřen

3.15 Keltský Archeopark Nasavrky

Poloha: u obce Nasavrky na Chrudimsku

Zřizovatel: občanské sdružení Boii

Vznik: ve výstavbě, plánované otevření duben/květen 2013

Období: Keltové

Popis:

Archeopark vzniká u obce Nasavrky na Chrudimsku. Areál je momentálně ve výstavbě, po jeho dokončení by se mělo jednat o největší keltský archeopark v Evropě. Archeopark buduje sdružení Boii. Projekt je financován za podpory EU.

V konečné podobě se má ve skanzenu nacházet 36 objektů rozdělených do šesti usedlostí. Přímo u vchodu do areálu se bude nacházet parkoviště se zázemím. V současné

době je zde již postaveno, nebo rozestavěno 17 objektů a dokončeno opevnění areálu. Všechny stavby jsou budovány dle archeologických nálezů. Slavnostní otevření je naplánováno na duben/květen 2013. Po otevření má být součástí prohlídky i ukázka řemesel s jejich možným vyzkoušením. V plánu je i oživení skanzenu domácím zvířectvem jako jsou ovce, husy a podobně.

3.16 Historický zážitkový park ZEMĚRÁJ

Poloha: Budař u Kovářova, jižní Čechy asi deset kilometrů východně od vodní nádrže Orlík,

Zřizovatel: Archevia s.r.o.

Vznik: ve výstavbě

Období: raný středověk

Popis:

Momentálně probíhá první etapa výstavby areálu, jež by měla být dokončena do léta 2012. Počítá se v ní s výstavbou dvou vesnic, celkově by mělo jít o dvacet domů s políčky, zahradami a pastvinami. Jedna z osad bude sloužit pro dobové zážitkové pobyty a druhá jako klasický oživený archeoskanzen včetně kultovního areálu.

Bývalý chlév se promění ve stylový hostinec. Na okolních pozemcích se počítá s vybudováním zážitkové stezky, herního areálu pro děti, labyrintu, umělého archeologického naleziště, naučné přírodovědné stezky, amfiteátru pro pořádání akcí a koupacího biotopového jezírka.

Ve druhé etapě dojde k přestavbě budovy ze 70. let na objekt podoby donjonu, v němž bude provozní zázemí, ekocentrum a pension. Současně dojde k přestavbě přilehlé staré usedlosti na hrad bergritového typu z první poloviny 13. století.

3.17 Archeopark Na Farkách

Poloha: Praha - Troja

Vznik: 1996

Období: ranný středověk

Popis:

Doklady o osídlení této lokality se zde nacházejí již z období 6000 – 4000 př.n.l., tedy z mladší době kamenné. Nápad na zbudování archeoparku v této lokalitě pochází od PhDr. Ivany Pleinerové, CSc. z Archeologického ústavu akademie věd v Praze, jež stojí i za projektem archeoskanzenu v Březně u Loun. V současnosti se zde nachází pouze kultovní okrsek. Celá plocha je ohrazena palisádou s bránou s ochozem, slouží k jednorázovým akcím za účelem přiblížení poznatků o životě našich předků veřejnosti.

3.18 Slovanské hradiště v Mikulčicích

Poloha: Mikulčice

Vznik: první expozice byla otevřena roku 1960

Období: Pravěk až 15. století, převážně období Velké Moravy

Popis:

Přestože se nejedná o archeoskanzen ani o archeopark, nemohu zde toto archeologické naleziště neuvést. Jde o největší a nejvýznamnější archeologické naleziště z období Velké Moravy na našem území. Většina skanzenů, zabývajících se daným obdobím, čerpá při svých rekonstrukcích právě z mikulčických nálezů. Najdeme zde nejen originály a dokonalé kopie nalezených předmětů, ale také kopie základů budov. K otevření první expozice zde došlo již roku 1960. Dnes se zde nachází dvě stálé expozice.

V pavilonu I. se nacházejí například 10 metrové dlabané čluny tzv. monoxylly, umístěné v maketě říčního koryta řeky Moravy. V pěti vitrínách se zde pak nachází archeologické nálezy dokládající zdejší osídlení z dob pravěku až do 15. století, kdy zdejší osídlení skončilo a obyvatelé se přesunuli do vznikajícího břeclavského a hodonínského podhradí. Většina expozice jsou však nálezy z období Velké Moravy. Zhlédnout zde můžeme faksimile šperků, zbraní jako například mečů, hrotů kopí a šípů, bojových seker,

ale i duchovních předmětů či předmětů denní potřeby. Cenná jsou například pozlacená nákončí, litá zakončení opasků, na nichž se nachází první figurální zobrazení lidských postav v dějinách Slovanů na našem území. Pro dataci má důležitý význam zlatý solidus, mince byzantského císaře Michala III. (842 – 867). Byly zde objeveny i doklady užívání písma, železné styly jimiž se psalo do voskem potažených dřevěných tabulek.

V pavilonu II. jsou zakonzervovány a vystaveny originální negativy velkomoravského mikulčického kostela a třináct otevřených kostrových hrobů. Expozice zde byla otevřena v roce 2008. Její architektonické řešení je zcela odlišné od běžných expozic. Zvláštní scénografické řešení umocňuje emocionální prožitek z návštěvy tohoto místa i vystavených exponátů. Návštěvník se zde ocitá v tmavém prostoru, který jej díky použití světelné, zvukové a projekční techniky vede k pochopení historického kontextu.

V areálu hradiště a v podhradí se nachází vyznačený velký návštěvnícký okruh. Můžeme zde shlédnout kopie základů někdejších kamenných kostelních staveb například trojlodní baziliku nebo dvouapsidovou rotundu. Taktéž si můžeme prohlédnout zbytky obrané zdi, již dnes tvoří pouze mohutný val.

Na slovenské straně řeky Moravy se nachází další část vykopávek Mikulčicko-kopčanské aglomerace. Probíhá zde dlouhodobý archeologický výzkum a stavebně historický průzkum kaple Sv. Margity Antiochijské.

V areálu se rovněž nachází návštěvnícké centrum s galerií. Zde mají návštěvníci možnost občerstvení a nakoupení suvenýrů, pohlednic, dárků i odborné a regionální literatury. Recepce návštěvníckého centra slouží také jako malá galerie. Vystavené obrazy či fotografie jsou převážně z dílen Mikulčických rodáků nebo umělců jež mají k památníku zvláštní vztah. Své práce zde vystavovali například fotograf Svatopluk Rutar, dokumentátor Svatoslav Skopal, český akademický malíř Pavel Vavrys, mohli jsme zde vidět také fotografie Pavlíny Martinů, Jiřího Vyskočila, Františka Synka, Julie Cigánkové, Radka Severy, nebo výtvarné práce Zuzany Zimkové.

Otevírací doba:

Úterý až pátek od 09.00 do 16.30 hodin, soboty, neděle, svátky od 09.00 do 17.30 hodin, v pondělí od 10:30 do 14:30 hodin.

dospělí (organizovaná prohlídka s průvodcem): 80 Kč

Vstupné:

dospělí (vstup do areálu 20 Kč, vstup do areálu + prohlídka expozice pavilonu I bez průvodce 40 Kč)

děti ZŠ a studenti SŠ (vstupné s programem): 60 Kč

děti MŠ (vstupné s programem): 30 Kč

studenti, důchodci a tělesně postižení (prohlídka s průvodcem): 40 Kč

děti 7 až 15 let (prohlídka s průvodcem): 40 Kč

děti do 6 let: zdarma

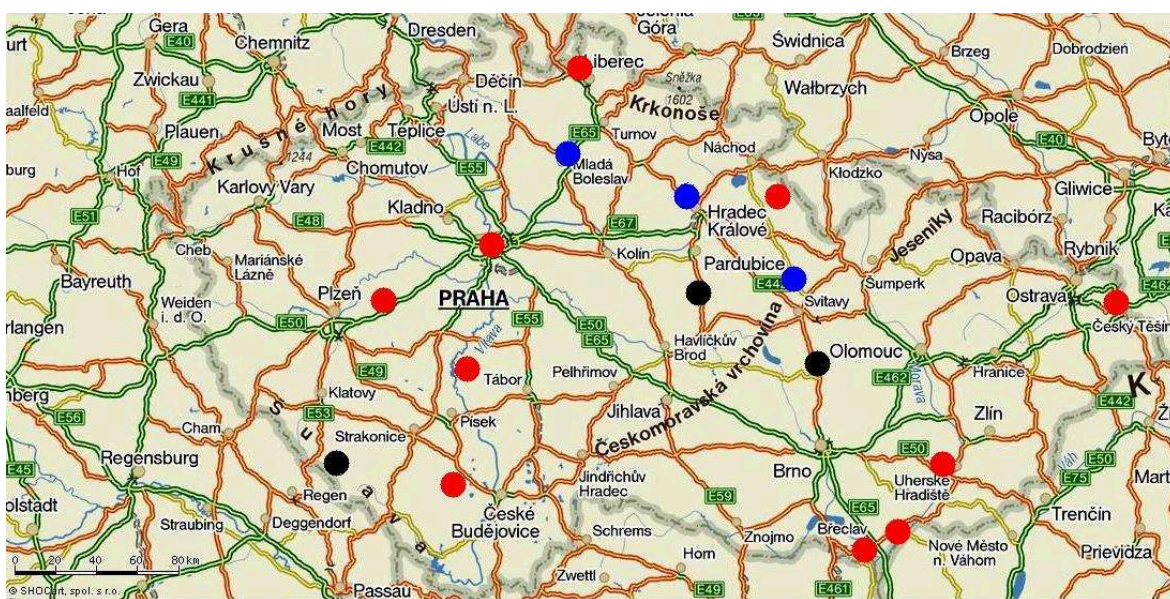
Součástí každé vstupenky je pohlednice nebo jiný propagační tisk.

Slevy na „rodinné pasy“ a další slevové karty jsou poskytovány ve výši 50% po předložení příslušného dokladu.

Průvodci hromadných výprav a učitelé mají vstup zdarma.

3.19 Rozmístění archeoskanzenů v rámci ČR

Obrázek č.1 - mapa rozmístění archeoskanzenů

modrá barva - pravěk

červená barva - středověk

černá barva – starověk, Keltové

4 VÝSLEDKY VÝZKUMU, NÁVRHY A DOPORUČENÍ

Zde bych ráda zhodnotila a srovnala nabídku tří archeoskanzenů, které jsem měla možnost osobně navštívit. Jedná se o Archeopark Chotěbuz-Podobora, Archeoskanzen Modrá a repliku velmožského sídla Curia Vitkov. Úmyslně jsem vybrala archeoskanzeny, které se zabývají přibližně stejným obdobím, tedy ranným středověkem.

Přestože se na první pohled zdá, že tyto tři subjekty poskytují zákazníkům v oblasti cestovního ruchu služby velmi podobné a příliš se od sebe lišit nemohou, ve skutečnosti jsou rozdíly a často i nedostatky v některých oblastech opravdu velké.

Protože je Curia Vitkov stále ve výstavbě, Chotěbuz se letos dokončuje a některé stavby v Modré byly dokončeny teprve v loňském roce, není možné posuzovat archeoskanzeny podle návštěvnosti. Důležité zde je, že s každým oživením hradiště návštěvnost stoupá.

Propagace archeoskanzenů

Pokud bychom chtěli ohodnotit propagaci těchto archeoskanzenů na internetu, první místo získá určitě Archeoskanzen Modrá.

Podle zadání klíčových slov sice najdeme stejně snadno i Chotěbuz, na jejich stránkách je však orientace velmi špatná. Nedozevíme se nich žádné informace o připravovaných akcích, jejich termíny, dokonce ani to, že se na hradišti vůbec nějaké akce konají. V kontaktech je uvedeno pouze telefonní číslo, chybí zde e-mail, či jméno kontaktní osoby. Další informace k Archeoparku pak můžeme najít na stránkách zřizovatele, tedy Těšínského muzea. Ty však nejsou s webem Archeoparku propojeny a po zadání klíčových slov je není možno nalézt. Pokud se už nějak na tyto stránky dostaneme, dozvíme se sice o připravovaných akcích, přesné termíny však nejsou uváděny s dostatečným předstihem (například pro plánování dovolené). Chybí zde popis i program akce.

Naproti tomu stránky Archeoskanzenu v Modré nejen snadno najdeme, ale snadno v nich najdeme i veškeré potřebné informace, včetně fotogalerií z akcí, které již proběhly. Reportáže z pořádaných akcí se často objevují i v médiích, čímž se skanzen dostává do povědomí lidí a jeho návštěvnost a obliba se stále zvyšuje.

Stránky velmožského dvorce na Curii Vitkov najdeme podle klíčových slov rovněž snadno, ne každého ale napadne zadávat do vyhledavače slova „velmožský dvorec“ nebo „curia“. Pokud se však na stránky Curia Vitkov dostaneme, jsou velmi přehledné, jsou zde fotogalerie akcí minulých i přehledný popis akcí budoucích, rozdělený podle ročních období. Také zde jsou akce prezentovány v mnoha médiích, videa z bitev je možno dohledat na internetu, skanzen má v okolí velmi dobré jméno a je hojně navštěvován. Na stránkách se nachází také množství informací o životě v knížecích Čechách.

4.1 Dostupnost, zázemí a doplňkové služby

V této části bych ráda zhodnotila dostupnost objektů dopravními prostředky jejich značení, možnosti pohybu v objektech, dále pak zázemí a poskytované doplňkové služby.

4.1.1 Archeopark Chotěbuz

Archeopark v Chotěbuzi je dostupný vlakem, autem a na kole po cyklostezce. V blízkosti vede i turistická značka. Cesta je však velmi špatně značena, chybí poutače i směrovky. Proto je lépe, orientovat se podle z dálky viditelného hradiště. Parkování je možné přímo u vstupu do Archeoparku. Odtud však vede k akropoli množství schodů, velmi se tak komplikuje návštěva lidem s tělesným postižením, nebo s malými dětmi v kočárku. Chybí zde toalety a občerstvení, návštěvník je nucen využívat k tomuto účelu asi 200 metrů vzdálený „Rybí dům“.

4.1.2 Archeoskanzen Modrá

Archeoskanzen Modrá je dostupný autobusem, autem, na kole po cyklostezce, nebo po turistické značce z Velehradu. V okolí je dostatek poutačů i směrovek, takže není možné zabloudit. Parkování je možné na parkovišti přímo u hradiště, až na nerovnosti terénu je prohlídka poměrně dobře dostupná i pro rodiče s kočárky, nebo lidi s postižením. U vchodu do areálu se nachází toalety a bufet s občerstvením. Vedle parkoviště najdeme stylový hotel s bohatým výběrem jídel a možností ubytování.

4.1.3 Curia Vitkov

Na Curii Vitkov se dostaneme autobusem, autem, na kole po cyklostezce, nebo po turistické značce, která prochází Vítkovem. Rovněž zde schází poutače a směrovky,

pravděpodobně proto, že objekt zatím nemá pravidelné otevírací hodiny. V době konání akcí zde směrovky umístěny jsou. Zázemí není zatím vybudováno, v době konání akcí jsou zde umístěny mobilní toalety a občerstvení. Při velkých akcích jsou před akropolí k dispozici stánky s občerstvením.

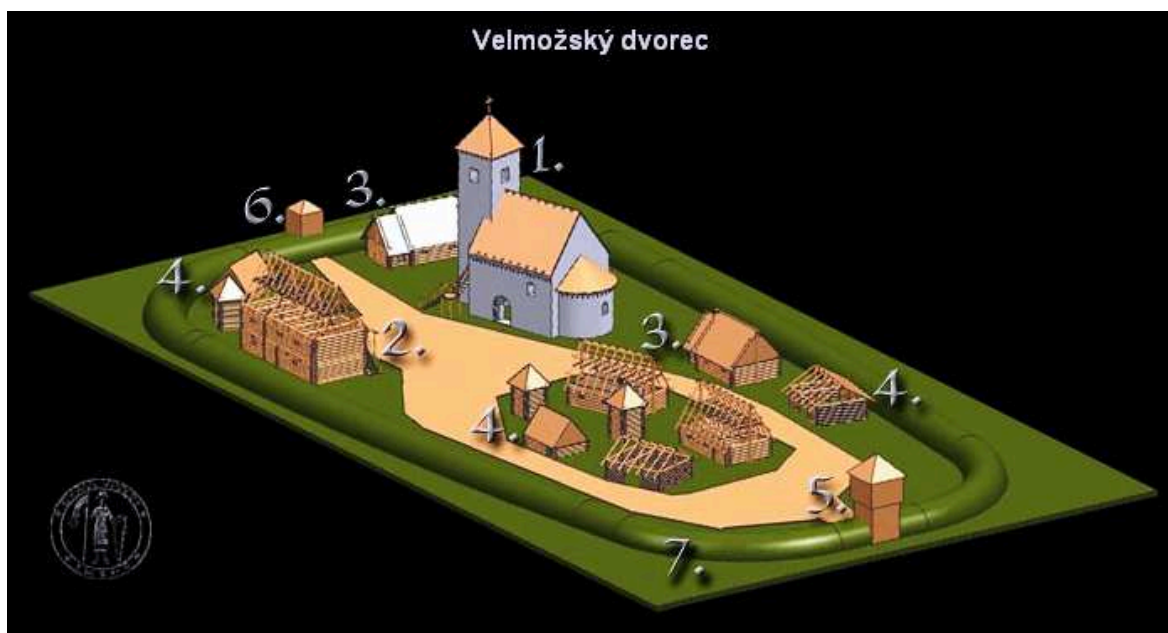
4.2 Stavby a jejich zařízení

Zde bych se ráda zaměřila je věrnost staveb, jejich zařízení a vybavení z historického hlediska.

4.2.1 Curia Vitkov

Historicky nejvěrnější replikou je velmožský dvůr Curia Vitkov. Je stavěn dobovými postupy, případné použití moderních nástrojů je zde umě zamlazeno. Snahou sdružení, které objekt buduje je maximální historická věrnost, založená na nejnovějších poznatcích archeologů a historiků. Rovněž domy a řemeslnická osada jsou vybaveny pokud možno co nejvěrnějšími replikami, vycházejícími z archeologických nálezů. Lidé, podílející se na oživování dvorce jsou pečlivě vybíráni, jejich vybavení musí totiž splňovat velmi přísná kritéria. Dá se říct, že Curia Vitkov je v tomto směru o krok napřed nejen před Chotěbuzí a Modrou, ale i ostatními našimi archeoskanzeny.

Obrázek č.2 – Budoucí podoba velmožského dvorce Curia Vitkov

1. románský emporový kostel, 2. patrový palác velmože, 3. obytné domy "nobility" (šafáře aj.) a kněze, 4. hospodářské objekty - stáje, sýpky, stodoly, čeledníky, 5. hlavní věžová brána, 6. zadní branka do řemeslnické osady, 7. lehké opevnění - příkop, vršený val a polský plot

4.2.2 Archeoskanzen Modrá

Archeoskanzen Modrá se naží o co nejvěrnější přiblížení života na Velké Moravě široké veřejnosti. Nachází se zde velké množství budov, jejich zařízení, řemeslnických dílen, skvostem je pak kamenný kostel, postavený vedle základů původního kostela, odkrytých před časem archeology.

Veškeré stavby i jejich zařízení jsou snahou ukázat návštěvníkům co nejvíce, při zachování maximální historické věrnosti. Skanzen se každým rokem rozrůstá o nové stavby, zařízení, nástroje i věci denní potřeby.

Pozornému návštěvníku však neuniknou mnohdy špatně zamaskované moderní výrobní postupy, jako jsou rovné řezy po motorové pile, nebo občas nějaké dráty. Celkový dojem je velmi dobrý a archeoskanzen plní svůj účel - přiblížení života na Velké Moravě široké veřejnosti.

Obrázek č.3 – rozmístění budov v Archeoskanzenu Modrá

1 opevnění, 2 srub, 3,4 zemnice, 5. studna, 6 zemnice s přístavkem, 7 klet', 8 zásobní jáma, 9 palisáda, 10,11 nadzemní dům, 12 pekárna, 13 stavba, 14 rotunda-baptisterium, 15 věž, 16 nadzemní dům, 17 knížecí palác, 18 nadzemní stavení, 19 nadzemní stavení, 20 dílna kovolitce a klenotníka, 21 kovárna, 22 hrnčírna, 23 experimentální plocha, 24 kostel

4.2.3 Archeopark Chotěbuz

Archeopark Chotěbuz překvapí návštěvníka především mohutným opevněním akropole, věží krytou vstupní bránou a mostem. Dřevohlinitá hradba a palisáda je viditelná již z dálky a vytváří dojem mohutného hradiska. Pro mnoho návštěvníků je proto překvapením, když za ní najdou pouze čtyři zemnice a halovou stavbu, přičemž webové stránky avizují dostavbu hradiště v letošním roce. Snad se tedy ještě dočkáme dalších staveb.

Přes veškerou snahu stavět objekty dobovými postupy, ani zde nejsou zahlazeny stopy po použití motorové pily. Zemnice jsou sice vybaveny předměty denní potřeby, ne vždy ale vhodnými. Některé použité kožešiny nejsou nevhodné pro dané období. Šťastným řešením není ani oživení hradiště plastovými figurínami.

Obrázek č.4 – Vstupní brána Archeoparku Chotěbuz

4.3 Pořádání akcí „oživení hradiště“

4.3.1 Curia Vitkov

Již čtrnáctým rokem letos pořádá sdružení Curia Vitkov „Dobývání“. Jedná se o dvoudenní akci doplněnou dalšími doprovodnými programy. Návštěvník zde může vidět vojenský tábor, prohlédnout si vybavení a zbroj prostého vojáka i velmože. Na pořadu dne je také klání v lukostřelbě a turnaj těžkooděnců. V přílehlé řemeslnické osadě pak pozná známá i mnohdy zapomenutá řemesla a některá si může i vyzkoušet. Vyvrcholením celé akce je samotné dobývání curie. Jde o komentovanou historickou bitvu, zasazenou do období 10. až 12. století. Podle předem připraveného scénáře je zde sehrán příběh, který se vdaném období odehrál, nebo mohl odehrát. V bitvě je možné vidět dobývání hradeb, což u nás nemá obdoby. Pro cizince je k dispozici tištěný překlad komentáře.

Dalšími akcemi pořádanými sdružením je „Gladius“, zasazený do období starověku, „Turnaj“ z období 13. století a „Festival mechanické artilerie“.

4.3.2 Archeoskanzen Modrá

Podobnou akcí jako je na Curii „Dobývání“, je v Archeoskanzenu Modrá již tradičně „Veligrad“. Akce trvá rovněž dva dny a je největší akcí konanou na hradišti. Příběh bitvy je zde zasazen do období Velké Moravy. Hradiště ožívá řemeslníky a obchodníky, je možné se seznámit s různými řemesly, v kostelíku se odehrává bohoslužba. Na programu je rovněž vystoupení skupiny historického šermu Velkomoravané. Atmosféru dokreslují domácí zvířata, která se po areálu volně pohybují.

Další, diváků oblíbenou akcí, jsou oslavy letního slunovratu. Na programu je zde mimo jiné i rekonstrukce slunovratového obřadu.

Dá se říct, že od března, kdy se archeoskanzen otevírá „Vítáním jara“ až do října, kdy probíhá akce „Zamykání skanzenu“ se zde stále něco děje. Je možné si vybrat z bohaté nabídky - Pálení čarodějnic, seminář řemesel, Slavnost Svatého Jana, letní kino, pro gurmány pak Putování ke kořenům révy vinné, či Dny medoviny.

4.3.3 Archeopark Chotěbuz

V Archeoparku Chotěbuz se zabývá ožíváním hradiště skupina historického šermu „Tizon“. Poutavým způsobem seznamuje návštěvníka s možnostmi barvení látek, přípravy pokrmů, bylinkami, oděním či zbraněmi a zbrojí ranně středověkého bojovníka. Dozvíme se také něco o slovanských bozích. Program je doplněn scénkou na motivy slovanských legend a ukázkami soubojů.

Bohužel se na tomto hradišti zatím nekoná žádná rekonstrukce raně středověké bitvy, jako je Dobývání nebo Veligrad, přestože podmínky jsou zde k tomu velmi vhodné. V loňském roce zde proběhla první větší akce s účastí několika skupin „Na jantarové stezce“. I přes nepřízeň počasí a špatnou propagaci se setkala s úspěchem, letos na ni naváže další ročník. Snad se časem dočkáme i bitvy.

4.4 Programy pro děti a skupiny, výuka řemesel

4.4.1 Curia Vítkov

Na Curii Vítkov je nejlépe zorganizovanou výukou řemesel „tábor“. Koná se dva týdny, během kterých může návštěvník libovolně dlouho pobývat na dvorci a učit se pod dozorem zkušených lidí ze sdružení řemesla. Je možné se takto naučit tkaní, vyrobit si stuhu na karetkách, naučit se kovat v dobové kovárně, nebo plést kroužkovou zbroj.

Kurzy jsou zcela zdarma, na oplátku se účastník kurzu podílí na údržbě a výstavbě dvorce, což je také svým způsobem zábava a hlavně opět získávání nových a zajímavých zkušeností.

Tábor je bohužel pouze pro dospělé, děti se mohou účastnit jen v jejich doprovodu. Programy pro děti jsou zde prozatím připravovány jen v rámci „Dobývání“, formou soutěží a vědomostních testů.

4.4.2 Archeoskanzen Modrá

Archeoskanzen Modrá nabízí dospělým dvoudenní seminář řemesel „Pampeliška“.

Pro školy je dvakrát do roka připraven „Týden pro školy“ s bohatým programem. Jedná se o ukázky dobového života (oživení části areálu archeoskanzenu), bojové vystoupení, předvedení pekárny, síťování, karetkování, výroba tkanic, hrnčířství, řezbářství, práce s kostí a parohem, krosienkování, kovářství (některé postupy „za studena“). Je možné si vyzkoušet střelbu z luku, praku a fustibalu, nebo otestovat ovládání zbraně vlastníma rukama na tréninkovém panáku.

4.4.3 Archeopark Chotěbuz

Chotěbuz nabízí školám tři typy prohlídek.

1. Hodinová prohlídka s průvodcem, zhlédnutí všech tří částí hradiště, historie, přiblížení života Slovanů, obydlí a repliky
2. - 1,5 až 2 h prohlídka s průvodcem, doplněno o několik aktivit - mletí obilí, střelba z luku, práce s hlaholicí, test, soutěž v průběhu prohlídky aj.
3. 2,5 až 3 h prohlídka s průvodcem, obsahuje to, co předchozí prohlídka + doprovodný program v podání Skupiny historického šermu Tizon - ukázka slovanského obchodu,

zbrojírny, zbraní, povídání o bozích, ukázka soubojů s různými druhy zbraní, scénka na motivy slovanských legend.

4.5 Další atraktivita v okolí

4.5.1 Archeopark Chotěbuz

Archeologický park Chotěbuz se nachází v malebném prostředí při hranicích s Polskem. V jeho blízkosti se rozprostírá pohoří a chráněná krajinná oblast Beskydy, která je jako stvořená pro delší výlety.

Nejbližším větším městem je Těšín. První zmínka o něm pochází z roku 1155. Od roku 1290 jsou zde již bezpečně doložena městská práva. V té době byl Těšín sídelním městem knížete Měška I. z rodu Piastovců. Knížata z rodu Piastovců v Těšíně vládli až do roku 1653, kdy zemřela kněžna Alžběta Lukrécie a Těšínské léno přešlo na Českou korunu. K rozdělení Těšína došlo 28. července v belgických lázních Spa. Historická část města na pravém břehu Olše připadla Polsku. Za Druhé světové války bylo toto území připojeno k Říši. Po skončení války došlo k obnovení předválečných hranic.

Jelikož hlavní sezóna Archeoparku je v létě, nemohu opomenout blízkou vodní nádrž Těrlicko. Tato vodní plocha je hojně využívána k rybaření, koupání, je zde možnost vodního lyžování i jiných volnočasových aktivit.

4.5.2 Curia Vítkov

V blízkosti Curie se pro milovníky turistiky nachází Jizerské a Lužické hory, nejznámější horou z této oblasti je bezesporu Ještěd. Pro ty, co se nemohou nabažit památek naší bohaté historie je zde k navštívení například hrad Bezděz. Opomenout nesmíme ani historické město Frýdlant nad nímž se na čedičové skále vypíná hrad a zámek. Jedná se o známé sídlo Albrechta z Valdštejna.

Mnoho zajímavostí může nabídnout i Liberec. Přijdou si zde na své skoro všichni. Najdeme zde ZOO, botanickou zahradu i aquapark. Z architektonického a historického hlediska je jistě zajímavá zdejší radnice, můžeme navštívit zámek, Severočeské muzeum nebo některou z galerií. Je zde také možnost prohlédnout si Liberecké podzemí.

Asi 40 kilometrů jižně u města Turnov najdeme nádhernou přírodu a další historické památky nacházející se v chráněné krajinné oblasti Český ráj.

4.5.3 Archeoskanzen Modrá

Archeoskanzen Modrá se nachází v těsné blízkosti jednoho z našich nejvýznamnějších poutních míst. Přímo z hradiště můžeme obdivovat komplex kláštera s bazilikou Nanebevzetí P. Marie a sv. Cyrila a Metoděje ve Velehradě.

Ve Starém Městě u Uherského Hradiště se najdeme nově zrekonstruovaný památník Velké Moravy. V sousedním Uherském Hradišti si můžeme prohlédnout zdejší historické centrum. Najdeme v něm mimo jiné tři pozůstatky hradeb. Jedna část se nachází u vlakového nádraží v přilehlém parku, další pak u budovy Galerie Slováckého muzea. Mnoho historicky cenných budov najdeme na Masarykově náměstí. Neměli bychom zapomínat, že krásy se skrývají také uvnitř a nahlédnout do interiéru lékárny U zlaté koruny. Milovníci archeologie si mohou prohlédnout archeologickou lokalitu a národní kulturní památku Sady – Špitálky v jihovýchodní části města. Jedná se o pozůstatky církevního komplexu z období Velkomoravské říše.

Z návštěvu jistě stojí i hrad Buchlov, jehož počátky spadají do první poloviny 13. století a barokní zámek Buchlovice. Můžeme se zde projet po Baťově kanále. Díky převážně rovinnému terénu si zde můžeme bez obav vyjet i na kole. Zdejší oblast je také proslulá svými sklípky a v nich se nacházejících vínech a slivovici.

4.6 Srovnání webových stránek

4.6.1 Archeopark Chotěbuz

<http://www.archeopark-chotebuz.cz/>

<http://www.muzeumct.cz/archeopark/>

Jak již bylo řečeno jsou informace z webových stránek Archeoparku Chotěbuz zcela nedostatečné, schází zde informace o připravovaných i minulých akcích, nejsou nijak propojeny s webem svého zřizovatele, tedy Muzeem Těšínska. Na tomto webu se pak dají dohledat informace o připravovaných akcích, jsou však zcela nedostatečné. Z pouhého

názvu není jasné co může návštěvník od akce očekávat, zda je její součástí i program pro děti a podobně.

Přestože patří Chotěbuz k významným nalezištím u nás, z webových stránek se toho o archeologických nálezech příliš nedozvíte. Některé z nich jsou zde sice vyjmenovány, bližší popis nebo obrázky však schází. Ve fotogalerii jsou pouze fotografie hradeb a prázdných budov, obrázky oživeného hradiště zde opět schází. V kontaktech je uvedeno pouze telefonní číslo, bez kontaktní osoby nebo e-mailu.

4.6.2 Archeoskanzen Modrá

www.archeoskanzen.cz

Daleko více informací je možné získat z webu archeoskanzenu Modrá. Jednotlivé části archeoskanzenu jsou zde podrobně popsány. Kalendář akcí i s jejich termíny je doplněn již před začátkem sezony, takže je možné návštěvu archeoskanzenu plánovat s dostatečným předstihem.

Na webu je k dispozici fotogalerie z akcí, které již proběhly. Zajímavá je virtuální prohlídka i fotografie nálezů, obrázky ale bohužel nejsou popsány.

Jsou zde uvedeny informace k mikroregionu Buchlov, popsány cyklostrasy, jejich délka i místa, kterými budete projíždět. Na stránkách jsou uvedeny hotely, které se nacházejí v nejbližším okolí.

4.6.3 Curia Vitkov

<http://curiavitkov.cz/>

Zcela nepřekonatelné jsou svým obsahem webové stránky velmožského dvorce na Curii Vitkov. Jsou tvořeny sdružením Curia Vitkov se stejnou precizností, s jakou probíhá stavba dvorce. O dvorci i jeho budoucí podobě se zde dozvíme téměř vše. Pokud by se snad přece jen našla nějaká nezodpovězená otázka, stačí napsat kterékoliv osobě uvedené v kontaktech, členové sdružení vám na vše ochotně odpoví.

Stavba dvorce i přilehlé řemeslnické osady je zde dopodrobna rozeprána. Návštěvník se dozví jak a proč se který objekt staví, jsou zde uvedeny i archeologické nálezy, jež byly pro stavbu daného objektu inspirací. Sekce "Život v knížecích Čechách" je zde rozdělena na čas práce, čas války a čas motlitby. Tyto části se dále obšírně daným tématem zabývají. Pro milovníky historie jsou tyto stránky obrovským zdrojem informací. Ale i běžný

návštěvník si zde přijde na své. Najdou zde hry a vědomostní kvízy, bohatou fotogalerii, tvořenou od počátků stavby dvorce. Pořádané akce jsou zde dobře a včas popsány, včetně pozvánky a mapky, jak se na Curii dostat.

4.7 Návrhy a doporučení

4.7.1 Archeopark Chotěbuz

Největším nedostatkem Archeoparku Chotěbuz je jeho špatná propagace. Doporučovala bych především doplnit a vylepšit webové stránky a propojit je s webem zřizovatele, tedy Těšínským muzeem. Termíny akcí by měly být uváděny s dostatečným předstihem. Pro zvýšení návštěvnosti by se jistě vyplatilo investovat do směrovek, poutačů, případně billboardů, nejen v blízkém okolí, ale i v nedaleké Ostravě, kde je tento Archeopark téměř neznámý. Zároveň bych doporučovala vybudovat při vstupu do Archeoparku toalety a občerstvení.

4.7.2 Archeoskanzen Modrá

Z důvodu rychlé výstavby a delší životnosti budov zde v některých případech nebyly použity dobové techniky, což je někdy špatně maskováno.

4.7.3 Curia Vitkov

Přestože je web Curia Vitkov velmi obsáhlý a za účelem studia dané doby jej považuji za nejkvalitnější, je špatně dohledatelný. Bylo by vhodné zvolit další vhodná klíčová slova, zjednodušující vyhledávání. Do nabídky by bylo dobré zařadit program pro školy.

4.7.4 Obecná doporučení

Stejně jako se v roce 1957 dočkaly klasické skanzeny podpory vydáním Deklarace o muzeích v přírodě, bylo by vhodné uvažovat o podpoře archeoskanzenů. Zatím neexistuje koncepce, která by vymezovala pojem archeoskanzen - archeopark, zabývala se podporou ožívování objektů, či otázkou replik. Narozdíl od historických památek zde schází podpora státu. Mnohé archeoskanzeny by se tak mohly posunout o krok dále, či realizovat projekty dalších budov. Zvýšením cestovního ruchu, ale i možností zavedení nových výukových programů, by se tak investice státu jistě vrátila.

5 ZÁVĚR

Přestože se archeoskanzeny objevují na našem území teprve krátce, vybudovaly si již v oblasti cestovního ruchu pevnou pozici. Zájem ze strany návštěvníků stále stoupá, což vede k otevírání nových a rozšiřování stávajících archeoskanzenů. K jejich největšímu nárůstu dochází právě v posledních letech.

Prioritou každého archeoskanzenu je ukázka života dané doby. Představení života lidí na knížecím dvorci, prostých zemědělců, řemeslníků i duchovních. Časů válek a bojů. Představují nám zde historii s maximální věrností a přesností. Dávají ožít zapomenutým řemeslům. Na rozdíl od klasického muzea, zde máme možnost "vstoupit do života našich předků".

Prostory archeoskanzenů nejsou však využívány jen ke konání akcí s historickou tematikou, ale i kulturních akcí, přednášek a seminářů. Některé nabízejí rovněž možnost konání soukromých akcí pro větší skupiny, jako jsou svatby, oslavy, ale i různé volnočasové aktivity nebo teabuilding.

Velký a zatím málo využívaný potenciál mají archeoskanzeny ve školní výuce. Programy pro děti, spojené s oživením hradiště a možností vyzkoušení si řemesel, doplněné o hry, vědomostní testy či kvízy zde mohou účinně nahradit nezáživnou výuku ve školní lavici. Vhodným programem zde lze doplnit nejen hodiny dějepisu, ale i výtvarné a tělesné výchovy. Většina archeoskanzenů se sice programům pro školy věnuje, bylo by ale jistě přínosem přizpůsobit je ve spolupráci se školou tak, aby zapadaly do jejich osnov. Bylo by například vhodné skloubit návštěvu hradiště s dobou, kdy danou látku probírají. Děti by měly být vyučujícími předem připraveny tak, aby dané období dokázaly zařadit do historických souvislostí.

Více či méně se všechny archeoskanzeny podílejí na rozvoji cestovního ruchu v dané oblasti. Pokud se však podíváme na jejich zřizovatele, zjistíme, že jde převážně o sdružení nebo zájmové organizace, tedy neziskový sektor. Je tedy logické, že tyto organizace často zápolí s nedostatkem financí a stavba zde pokračuje pomalu, nebo se musí na čas zastavit. Protože neexistuje plošná státní podpora těchto projektů, je zde nutná pomoc obcí v jejich blízkosti se archeoskanzen nachází, případně krajů. Pokud se obec na projektu nemůže podílet finančně, pak je nutné aby pomohla alespoň s propagací, budováním příjezdových

cest, parkovacích ploch a cyklostezek. Stejně tak by bylo vhodné vytvoření státních fondů na podporu archeoskanzenů a určení podmínek možnosti čerpání státních dotací.

Seznam použité literatury

- [1] ŠTIKA, Jaroslav a Jiří LANGER. Československá muzea v přírodě. 1. vyd. Martin: Osvěta, 1989, s. 176. ISBN 80-217-0039-4.
- [2] DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. Cestovní ruch: pro střední školy a veřejnost. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2004, s. 208. ISBN 80-7168-901-7
- [3] HESKOVÁ, Marie. Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.
- [4] Archeoskanzen Modrá. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.archeoskanzen.cz/>
- [5] Archeopark Chotěbuz. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.archeopark-chotebuz.cz/>
- [6] Muzeum Těšínska. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.muzeumct.cz/archeopark/>
- [7] Curia Vitkov. [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://curiavitkov.cz/>
- [8] Archaia. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.archaia.cz/page.html>
- [9] Archaia. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.pkvitek.cz/archaia/>
- [10] Archeos: společnost pro archeologii a památky. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://archeos.cz/archeopark-netolice/>
- [11] Archeopark Netolice. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.archeopark-netolice.cz/>
- [12] Archeopark Prášíly. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://prasily.keltoi.cz/index.php>
- [13] Archeopark Prášíly. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.archeoparkprasily.cz/>
- [14] Altamira: dětské zájmové sdružení experimentální archeologie. [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.altamira.cz/skanzen.html>

- [15] Archeologický skanzen Březno u Loun. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.pruvodce.com/brezno/>
- [16] Oblastní muzeum v Lounech. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.muzeumlouny.cz/skanzen.php>
- [17] Středověký skanzen Řepora. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.repora.cz/>
- [18] CEA Všešary. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.zivaarcheologie.cz/Vsešary.html>
- [19] <http://bacrie.cestovatel.cz/clanek/centrum-experimentalni-archeologie-vsešary/>
- [20] Centrum experimentální archeologie Villa Nova Uhřínov pod Deštnou. [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.villanova.cz/>
- [21] Keltský skanzen Isarno - Letovice. [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.isarno.com/>
- [22] Keltský archeopark. Nasavrky [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.boii.cz/01-uvodni-stranka/index.php>
- [23] Slované. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.slovane.cz/view.php?cisloclanku=2012030001>
- [24] Archeopark: Botanická zahrada Praha. [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: http://www.botanicka.cz/hlavni-stranka/detem/archeopark.html?page_id=129
- [25] Městské informační centrum - Liberec. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.infolbc.cz/cz/liberec/atraktiv1.html>
- [26] Pravěká osada Křivolík. [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.krivolik.cz/>
- [27] Lednicko-valtický areál: Pohansko: otevírací doba, vstupné, kontakt. [online]. [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.lednicko-valticky-areal.cz/pohansko.php>

[28] Asociace muzeí a galerií v České republice - aktualizace adresáře. [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.cz-museums.cz/adresar/jihomoravsky-kraj/breclav/pohansko-u-breclavi/mestske-muzeum-a-galerie-breclav/>

[29] Infosystém Český Těšín. [online]. [cit. 2012-06-25].

Dostupné z: <http://www.info.tesin.cz/>

[30] Velkomoravané. [online]. [cit. 2012-06-25].

Dostupné z: <http://velkomoravane.cz/>

[31] Skupina historického šermu Tizon. [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.tizon.cz/>

[32] Müschwerk. [online]. [cit. 2012-06-25].

Dostupné z: <http://myschwerk.webzdarma.cz/>

[33] Orcae Ita. [online]. [cit. 2012-06-25].

Dostupné z: <http://www.velkomoravane.eu/>

[34] Dvůr hradecké královny Alžběry Rychezny: Projekt Rekonstrukce středověkého panovnického dvora. [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.hradeckydvor.net/>

[35] Mapy.cz. [online]. [cit. 2012-06-8]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz>

[36] Masarykovo muzeum - Hodonín. [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.masaryk.info/slovanske-hradiste-mikulcice/>

Seznam zkratk

WTO Světová organizace cestovního ruchu

EU Evropská Unie

MMR Ministerstvo pro místní rozvoj

MZe Ministerstvo zemědělství

ČR Česká republika

Př.n.l. Před naším letopočtem

St.n.l. Století našeho letopočtu

Seznam obrázků

Obrázek č.1 - mapa rozmístění archeoskanzenů.....	33
Obrázek č.2 – Budoucí podoba velmožského dvorce Curia Vítkov.....	37
Obrázek č.3 – rozmístění budov v Archeoskanzenu Modrá.....	38
Obrázek č.4 – Vstupní brána Archeoparku Chotěbuz.....	39

Seznam tabulek

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Uherském Hradišti dne 12.7.2012

Hana Kapustková

Budovatelská 461/15

708 00, Ostrava - Poruba

Seznam příloh